

Semester-III							
SN	Course Code	Credits	Course Title	Core	Marks		
					Internal	End-Sem	Total
1.	SANS-551	4	Vedikasuktani (वैदिकसूक्तानि)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
2.	SANS-552	4	Shuklayajurvedo Vajasaneyipratishakhyancha (शुक्लयजुर्वेदो वाजसनेयिप्रातिशाख्यञ्च)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
3.	SANS-553	4	Siksha Pratishakhyancha (शिक्षा प्रातिशाख्यञ्च)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
4.	SANS-554	4	Kavyashastram (काव्यशास्त्रम्)	Elective Course (Group B) साहित्यवर्गः	40	60	100
5.	SANS-555	4	Natyashastram (नाट्यशास्त्रम्)	Elective Course (Group B) साहित्यवर्गः	40	60	100
6.	SANS-556	4	Natakam Natika cha (नाटकं नाटिका च)	Elective Course (Group B) साहित्यवर्गः	40	60	100
7.	SANS-557	4	Vaiyakaranbhushanasarah, Vaiyakaransiddhantakaumudi (Karaksamasaprakarane) (वैयाकरणभूषणसारः, वैयाकरण- सिद्धान्तकौमुदी (कारकसमासप्रकरणे))	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
8.	SANS-558	4	Vaiyakaransiddhantakaumudi Tigantaprakaranam (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी तिङन्तप्रकरणम्)	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
9.	SANS-559	4	Paramlaghumanjusha, Vaiyakaransiddhantakaumudi (Krdantaprakaranam) (परमलघुमञ्जूषा, वैयाकरण- सिद्धान्तकौमुदी (कृदन्तप्रकरणम्))	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
10.	SANS-560	4	Nyayadarshanam (न्यायदर्शनम्)	Elective Course (Group D) (दर्शनवर्गः)	40	60	100

प्र. ना. स. १३/१२/२३

१३/१२/२३

१३-१२-२३

१३/१२/२३ ६

11.	SANS-561	4	Yogadarshanam (योगदर्शनम्)	Elective Course (Group D) दर्शनवर्गः	40	60	100
12.	SANS-562	4	Shankaradarshanam (शाङ्करदर्शनम्)	Elective Course (Group D) दर्शनवर्गः	40	60	100
13.	SANS-511	4	Anuvadah, Vyakaranam, Mimamsashastrancha (अनुवादः, व्याकरणम्, मीमांसाशास्त्रञ्च)	Core Course	40	60	100
14.	SANS-512	4	Vedikadharmah, Bharatiyadarshanam, Sanskritih, Abhilekhashcha (वैदिकधर्मः, भारतीयदर्शनम्, संस्कृतिः अभिलेखश्च)	Core Course	40	60	100

Semester-IV							
SN	Course Code	Credits	Course Title	Core	Marks		
					Inter nal	End- Sem	Total
1.	SANS-563	4	Vedikasvarah Veda-Vigyanncha (वैदिकस्वराः वेद-विज्ञानञ्च)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
2.	SANS-564	4	Shatapathabrahmanam Yagyavigyanncha (शतपथब्राह्मणं यज्ञविज्ञानञ्च)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
3.	SANS-565	4	Niruktam Brhaddevata cha (निरुक्तं बृहदेवता च)	Elective Course (Group A) वेदवर्गः	40	60	100
4.	SANS-566	4	Gadyakavyam Pasdyarachana cha (गद्यकाव्यं पद्यरचना च)	Elective Course (Group B) साहित्यवर्गः	40	60	100
5.	SANS-567	4	Rasagangadharah Naishdiyacharitancha (रसगङ्गाधरः नैषधीयचरितञ्च)	Elective Course (Group B) साहित्यवर्गः	40	60	100
6.	SANS-568	4	Makavyam Champukavyancha (महाकाव्यं चम्पूकाव्यञ्च)	Elective Course (Group B)	40	60	100

[Signature]

प्र. जा. मिश्र
13/12/23

अ. 12/12/23

[Signature]
13-12-23

मि. अ. अ. अ.
13/12/23

[Signature]

				साहित्यवर्गः			
7.	SANS-569	4	Vakyapadiyam Paniniyapravidhishcha (वाक्यपदीयं पाणिनीयप्रविधिश्च)	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
8.	SANS-570	4	Navya Vyaakaranam (नव्य व्याकरणम्)	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
9.	SANS-571	4	Prachinavyakaranam Vyakashastretihasa (प्राचीनव्याकरणं व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः)	Elective Course (Group C) (व्याकरणवर्गः)	40	60	100
10.	SANS-572	4	Nyaya-Vaiseshtikadarshanam (न्याय-वैशेषिकदर्शनम्)	Elective Course (Group D) दर्शनवर्गः	40	60	100
11.	SANS-573	4	Prakshankar-Vedantah Yogadarshanancha प्राक्शाङ्कर-वेदान्तः योगदर्शनञ्च	Elective Course (Group D) दर्शनवर्गः	40	60	100
12.	SANS-574	4	Shankar Vedantah (शाङ्करवेदान्तः)	Elective Course (Group D) दर्शनवर्गः	40	60	100
13.	SANS-513	4	Navyanyayabhashapravidhih Bhashadarshanancha (नव्यन्यायभाषाप्रविधिः भाषादर्शनञ्च)	Core Course	40	60	100
14.	SANS-514	4	Sahityashastram Shankarotavedantashcha (साहित्यशास्त्रं शाङ्करोत्तरवेदान्तश्च)	Core Course	40	60	100

प्र. जा. सि. 13/12/23

13/12/23

13-12-23

मि. क. प. 13/12/23

Semester - III
Paper - I
Course Code SANS - 551
Elective Course - Group- (A)
वेदवर्गः
Title of Course - वैदिकसूक्तानि

क्रेडिट-4

Course Contents:

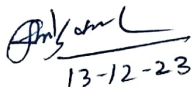
Unit I- ज्ञानसूक्तम् (10.71), पर्जन्यसूक्तम् (5.83)	60 अङ्काः
Unit II- संवादसूक्तानि - सरमा-पणिसूक्तम् (ऋ.वे., 10.108), विश्वामित्र-नदीसूक्तम् (ऋ.वे., 3.33)	12 अङ्काः
पुरुवा-उर्वशीसूक्तम् (ऋ.वे., 10.95), यम-यमीसूक्तम् (ऋ.वे., 10.10)	12 अङ्काः
Unit III- कालसूक्तम् (अ.वे., 10.53), राष्ट्राभिवर्धनसूक्तम् (अ.वे., 1.29) सांमनस्यसूक्तम् (अ.वे., 3.1)	12 अङ्काः
Unit IV- अवेस्ता हओम यस्त-यस्न 9, 1-32	12 अङ्काः
Unit IV- वैदिकस्वराङ्कनं पदपाठश्च	12 अङ्काः

Recommended Readings-

- न्यू वैदिक सलेक्शन (भाग-1-2), के. एन. एस. तैलंग तथा चौबे, भारतीय विद्या भवन, वाराणसी, 1980
- अवेस्ता, राजाराम, श्रीमद्भयानन्द ऐंग्लो वैदिक कॉलेज, लाहौर
- वेदामृतमञ्जूषिका, प्रयागनारायणमिश्र, प्रकाशन केन्द्र, लखनऊ, 2004
- ऋक्सूक्तसंग्रहः, हरिदत्तशास्त्री (व्याख्याकार), साहित्य भण्डार, मेरठ
- *Rgveda Samhitā* (With Skanda Savamin, Vanket Madhav Bhashya),
Vishveshwarananda Vishwa Bandhu Research Institute, Hoshiarpur.
- *Rgveda Samhitā* (With Sayana Bhashya), (Ed.) Maxmuller, Chaukhambha
Sanskrit Pratishtan, New Delhi.
- *Samhitā Texts*, (ed.) Max Muller, Krishnadas Academy, Varanasi, 1983.
- *The Hymns of the Rigveda* (Translation) Ralph T. H. Griffith 2nd edition,
Kotagiri (Nilgiri) 1896
- *Hymns from the Vedas*, A.C. Bose, Asia Publishing House, Bombay, 1966
- *Rksuktavaijayati*, H.D. Velanker, Bhartiya Vidya Bhavan, Bombay, 1972

प्र.जा. 13/12/23

13-12-23

13.12.23

प्रि.प.भा. 13/12/23
12 | Page

Semester - III
Paper - II
Course Code SANS - 552
Elective Course - Group- (A)
वेदवर्गः

Title of Course - शुक्लयजुर्वेदो वाजसनेयिप्रातिशाख्यञ्च

क्रेडिट-4

Course Contents:

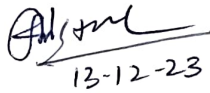
	60 अङ्काः
Unit I- शुक्लयजुर्वेदः (माध्यन्दिनसंहिता) प्रथमोऽध्यायः(1-20 मन्त्राः)	12 अङ्काः
Unit II- शुक्लयजुर्वेदः (माध्यन्दिनसंहिता) प्रथमोऽध्यायः(21-31मन्त्राः) त्रयोविंशोऽध्यायः (1-10 मन्त्राः)	12 अङ्काः
Unit III- वाजसनेयिप्रातिशाख्यम्-प्रथमोऽध्यायः	12 अङ्काः
Unit IV- वाजसनेयिप्रातिशाख्यम् -द्वितीयोऽध्यायः	12 अङ्काः
Unit V- समीक्षात्मकाः प्रश्नाः	12 अङ्काः

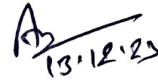
Recommended Readings-

- शुक्लयजुर्वेदः श्रीमदुव्वटाचार्यकृतवेददीपभाष्येण च समन्वितः, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2007
- वाजसनेयि-माध्यन्दिन-शुक्लयजुर्वेदसंहिता, जगदीशलालशास्त्री, (सम्पादक) मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2007
- वाजसनेयि-प्रातिशाख्यम् शौनकविरचितम्, (उव्वटभाष्य-संवलितम्), वीरेन्द्र कुमार वर्मा (व्याख्याकार), चौखम्भा संस्कृत प्रतिष्ठान, दिल्ली, 2010

प्र. ता. 13/12/23

13-12-23

13.12.23

निरूपणा 13/12/23

Semester - III
Paper - III
Course Code SANS - 553
Elective Course - Group- (A)
वेदवर्गः
Title of Course - शिक्षा प्रातिशाख्यञ्च

Course Contents:

क्रेडिट-4

60 अङ्काः

Unit I- शिक्षाप्रातिशाख्यग्रन्थानां सामान्यपरिचयः

12 अङ्काः

Unit II- ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्- प्रथमं पटलम्

12 अङ्काः

Unit III- ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्-द्वितीयं पटलम्

12 अङ्काः

Unit IV- याज्ञवल्क्यशिक्षा-स्वरवर्णप्रकरणम्

12 अङ्काः

Unit V- याज्ञवल्क्यशिक्षा-वर्णोच्चारणविधिः

12 अङ्काः

Recommended Readings-

- ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् शौनकविरचित, (उब्बटभाष्य-संवलितम्), वीरेन्द्र कुमार वर्मा, चौखम्भा संस्कृत प्रतिष्ठान, दिल्ली
- शिक्षासङ्ग्रहः महर्षियाज्ञवल्क्यादिविरचितः, सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी, 1989
- याज्ञवल्क्यशिक्षा, नरेश झा (व्याख्याकार), चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- याज्ञवल्क्यशिक्षा (पुरुषोत्तमा संस्कृत-हिन्दी व्याख्या सहित), दिव्यचेतन ब्रह्मचारी (व्याख्याकार), चौखम्भा संस्कृत पुस्तकालय, वाराणसी, 2014

प्र. च. सिंह
13/12/23

Amib
13.12.23

13-12-23

निरुपमा त्रिपाठी
13/12/23

Semester - III
Paper - I
Course Code SANS - 554
Elective Course - Group- (B)
साहित्यवर्गः
Title of Course – काव्यशास्त्रम्

Course Contents:

क्रेडिट-4

60 अङ्काः

काव्यप्रकाशः

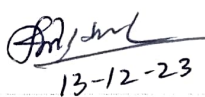
Unit I- पञ्चमोल्लासः	12 अङ्काः
Unit II- षष्ठोल्लासः	12 अङ्काः
Unit III- सप्तमोल्लासः	12 अङ्काः
Unit IV- अष्टमोल्लासः	12 अङ्काः
वक्रोक्तिजीवितम्	
Unit V- वक्रोक्तिजीवितम् – प्रथमोन्मेषः	12 अङ्काः

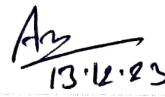
Recommended Readings-

- काव्यप्रकाशः, प्रदीपोद्योत टीका संवलित, आनन्दाश्रम मुद्रणालय, त्रिवेन्द्रम् संस्करण-1929
- *Kavyaprakasha* of Mammata with English Translation, Mahamahopadhyaya Dr. Sir Ganganatha Jha, Bhargava Bhushan Press, Gai Ghat, Varanasi, 1985
- काव्यप्रकाशः, आचार्य विश्वेश्वर, ज्ञानमण्डल वाराणसी, संस्करण 2011
- काव्यप्रकाशः, श्रीनिवासशास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठ, 1995
- काव्यप्रकाशः, बालबोधिनी-टीका, भट्टवामनाचार्य (झलकीकर), परिमल प्रकाशन दिल्ली, संस्करण 2019
- काव्यप्रकाशः, पं. मधुसूदन शास्त्री, ठाकुर प्रसाद एण्ड सन्स बुक सेलर वाराणसी, संवत् 2029
- काव्यप्रकाशः, पारसनाथ द्विवेदी, विनोद पुस्तक मन्दिर आगरा, संस्करण -1986
- वक्रोक्तिजीवितम्, आचार्य विश्वेश्वर सिद्धान्तशिरोमणि, हिन्दी अनुसन्धान परिषद्, दिल्ली विश्वविद्यालय, दिल्ली - 1985
- वक्रोक्तिजीवितम्, दशरथ द्विवेदी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी, 1998
- वक्रोक्तिजीवितम्, श्री परमेश्वर दीन पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 2012
- वक्रोक्तिजीवितम्, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी, 1995

प्र. ना. स. १३/१२/२३

13-12-23

13.12.23

निरूपणा विभागी
13/12/23

Semester - III
Paper - II
Course Code SANS - 555
Elective Course - Group- (B)
साहित्यवर्गः
Title of Course - नाट्यशास्त्रम्

Course Contents:

- Unit I-** नाट्यशास्त्रीय-परम्परायाः सामान्यपरिचयः
दशरूपकम्
Unit II- प्रथमप्रकाशः
Unit III- द्वितीयप्रकाशः
Unit IV- तृतीयप्रकाशः
Unit V- चतुर्थप्रकाशः (अवलोकटीकासहितः)

क्रेडिट-4

60 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

Recommended Readings-

- संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास (अष्टम-खण्ड काव्यशास्त्र), बलदेव उपाध्याय, उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ, 2001
- दशरूपकम्, श्रीनिवास शास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठ, संस्करण- 2007
- दशरूपकम्, बैजनाथ पाण्डेय, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी, संस्करण 2015
- दशरूपकम्, रमाशङ्कर त्रिपाठी, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी, संस्करण- 2005
- दशरूपकम्, केशवराव मुसलगाँवकर, चौखम्बा विद्याभवन वाराणसी, संस्करण 2010
- दशरूपकम्, भोलाशङ्कर व्यास, चौखम्बा प्रकाशन वाराणसी, संस्करण 1995

प्र. ना. श्री
13/12/23

श्री. श्री
13-12-23

श्री
13.12.23

श्री. श्री
13/12/23

Semester - III
Paper - III
Course Code SANS - 556
Elective Course - Group- (B)
साहित्यवर्गः
Title of Course - नाटकं नाटिका च

Course Contents:

Unit I- नाटकनाटिकयोः विशेषपरिचयः

मुद्राराक्षसम्

Unit II- मुद्राराक्षसम् - प्रारम्भतः चतुर्थाङ्कपर्यन्तम्

Unit III- मुद्राराक्षसम् – पञ्चमाङ्कतः समाप्तिपर्यन्तम्

रत्नावली

Unit IV- रत्नावली- प्रथमद्वितीयौ अङ्कौ

Unit V- रत्नावली- तृतीयचतुर्थौ अङ्कौ

क्रेडिट-4

60 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

12 अङ्काः

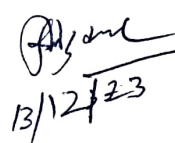
12 अङ्काः

Recommended Readings-

- संस्कृत साहित्य का इतिहास, बलदेव उपाध्याय, शारदा निकेतन, वाराणसी, 1987
- *Mudrārākṣasa*, Kāshināth Trimbak Telang, Nimay Sagar Press, Bombay, 1915
- *Mudrārākṣasa*, M. R. Kāle, Śāradaśrīdan Press, Bombay, 1900
- मुद्राराक्षस, भारतेन्दु हरिचन्द्र, राम नारायण लाल, इलाहाबाद, सम्बत 2006
- मुद्राराक्षसम्, पर्मेश्वरदीन पाण्डेय, चौखम्बा, वाराणसी, 2012
- मुद्राराक्षस, रांगेय राघव, राजपाल प्रकाशन, दिल्ली, 2014
- रत्नावली, श्रीरामचन्द्र मिश्र, चौखम्बा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 1995
- रत्नावली, गंगासहाय प्रेमी, साहित्य सरोवर प्रकाशन- 2021
- रत्नावली, मुरारी लाल अग्रवाल, हरीश प्रकाशन मन्दिर, आगरा
- रत्नावली, बालगोविन्द झा, चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी, 2000
- रत्नावली, तारिणीश झा, रामनारायण लाल विजयकुमार कटरा, इलाहाबाद, 1996

प्र.ज. 13/12/23

 13/12/23

13.12.23

मि.पुनी 13/12/23

Semester - III
Paper - I
Course Code SANS - 557
Elective Course - Group- (C)
व्याकरणवर्गः

Title of Course - वैयाकरणभूषणसारः वैयाकरण-सिद्धान्तकौमुदी (कारकसमासप्रकरणे)

क्रेडिट-4

Course Contents:

60 अङ्काः

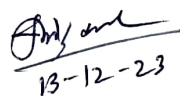
- Unit I-** वैयाकरणभूषणसारस्य स्वरूपं वैशिष्ट्यञ्च,
वैयाकरणभूषणसारः - धात्वर्थनिर्णयः (१- ६ कारिका) 12 अङ्काः
- Unit II** वैयाकरणभूषणसारः - धात्वर्थनिर्णयः (७- २१ कारिका) 12 अङ्काः
- Unit III-** वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी- कारकप्रकरणम्
(प्रथमातः पञ्चमीविभक्तिपर्यन्तम्) 12 अङ्काः
- Unit IV-** वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - कारकप्रकरणम् (षष्ठीसप्तम्यौ
विभक्ती), अव्ययीभावसमासः (समासान्तान् वर्जयित्वा) 12 अङ्काः
- Unit V-** वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समासप्रकरणम् (तत्पुरुषबहुव्रीहिद्वन्द्व-
समासानां प्रमुखानि सूत्राणि (समासान्तान् वर्जयित्वा) 12 अङ्काः

Recommended Readings-

- वैयाकरणभूषणसार (भैमीभाष्योपेता), भीमसेन शास्त्री, वैद्यो भीमसेन शास्त्री, दिल्ली, प्रथम संस्करण, 1969
- वैयाकरणभूषणसार, श्री. पं. गोपालशास्त्री नेने, चौखम्बा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी - 221001, पञ्चम संस्करण, 1981
- वैयाकरणभूषणसार, प्रभाकर मिश्र, प्र. अरविन्द मिश्र तथा मकरन्द मिश्र, वाराणसी, प्रथम संस्करण, 1982
- वैयाकरणभूषणसार, पं. बालकृष्ण पञ्चोली तथा पं. हरिवल्लभशास्त्री, प्र. तर्केश्वर चतुर्वेदी शास्त्री, 1917
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, रामविलास चौधरी, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, पुनर्मुद्रण 1996
- वैयाकरण सिद्धान्तकौमुदी, भट्टोजिदीक्षित, चौखम्बा भारतीय प्रकाशन ,वाराणसी, 1990
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, म. म. पं. गिरधरशर्मा चतुर्वेदी तथा म. म. पं. परमेश्वरानन्दशर्माभास्कर, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली - 110007, पुनर्मुद्रण 1989
- Vasu, S.C., *Siddhantakaumudi* (2 Vols.), Text and English Translation, 2021, Parimal Publication, Delhi.

प्र. न. 13/12/23

13-12-23

13.12.23

निकुपम। विप। 12
13/12/23

Semester - III
Paper - II
Course Code SANS - 558
Elective Course - Group- (C)

व्याकरणवर्गः

Title of Course - वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – तिङन्तप्रकरणम्

क्रेडिट-4

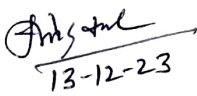
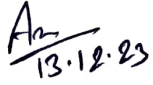
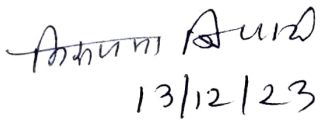
Course Contents:

60 अङ्काः

- Unit I-** प्रकरणग्रन्थानां प्रक्रियाग्रन्थानाञ्च परिचयः,
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः स्वरूपं वैशिष्ट्यञ्च 12 अङ्काः
- Unit II-** भ्वादिगणः - (भू-एध्-पठ्धातूनां साधनिकासूत्रव्याख्या च)
(गम्-दृश्-स्था-वद्-नीधातूनामभ्यासः) 12 अङ्काः
- Unit III-** अदादिगणः - (अद्-अस्थातू), जुहोत्यादिगणः - (हू-भी-धातू) - साधनिकासूत्रव्याख्या
दिवादिगणः - (दिव्-जनी-नृत्धातूनां साधनिकासूत्रव्याख्या च) 12 अङ्काः
- Unit IV-** स्वादिगणः - (सु-चिञ्धातू), तुदादिगणः - (तुद्-लिख्धातू),
रुधादिगणः - (रुध्-भुज्धातूनां साधनिकासूत्रव्याख्या च) 12 अङ्काः
- Unit V-** तनादिगणः - (तन्-कृञ्धातू), क्र्यादिगणः - (क्री-ज्ञाधातू), चुरादिगणः -
(चुर्-कथ्धातूनां साधनिकासूत्रव्याख्या च) 12 अङ्काः

Recommended Readings-

- गोविन्दाचार्य, वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 2010
- जिज्ञासु, पं. ब्रह्मदत्त - अष्टाध्यायी (भाष्य) प्रथमावृत्ति, रामलालकपूरट्रस्ट, बहालगढ़, सोनीपत, हरियाणा
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, डॉ. रामविलास चौधरी, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, पुनर्मुद्रण 1996
- वैयाकरण सिद्धान्त कौमुदी, भट्टोजिदीक्षित, चौखम्बा भारतीय प्रकाशन, वाराणसी, 1990
- Vasu, S.C., *Siddhantakaumudi* (2 Vols.), Text and English Translation, 2021, Parimal publication, Delhi.

 प्र. जा. 13/12/23 13-12-23 13.12.23 13/12/23

Semester - III
Paper - III
Course Code SANS - 559
Elective Course - Group- (C)

व्याकरणवर्गः

Title of Course - परमलघुमञ्जूषा, वैयाकरण-सिद्धान्तकौमुदी (कृदन्तप्रकरणम्)

क्रेडिट-4

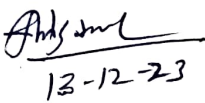
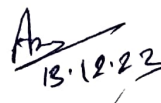
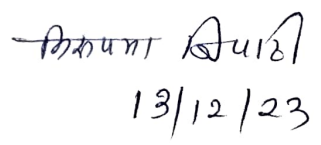
Course Contents:

60 अङ्काः

Unit I- परमलघुमञ्जूषायाः स्वरूपं वैशिष्ट्यञ्च, स्फोटशक्त्योः स्वरूपम्, शक्ति-नियामक-विचाराः	12 अङ्काः
Unit II- परमलघुमञ्जूषा- लक्षणाविचारः, व्यञ्जनाविचारः, शाब्दबोध-सहकारिकारण-विचारः	12 अङ्काः
Unit III- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - कृत्यप्रकरणम्	12 अङ्काः
Unit IV- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - पूर्वकृदन्तप्रकरणम्	12 अङ्काः
Unit V- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - उत्तरकृदन्तप्रकरणम्	12 अङ्काः

Recommended Readings-

- परमलघुमञ्जूषा, जयशङ्करलाल त्रिपाठी, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी, प्रथम संस्करण, 1985
- परमलघुमञ्जूषा, पं. श्रीसदाशिवशास्त्री, जयकृष्णदास हरिदास गुप्त, चौखम्बा संस्कृत सीरिज आफिस, बनारस सिटी, द्वितीय संस्करण, 1946
- परमलघुमञ्जूषा, पं. कालिकाप्रसाद शुक्ल, बडौदा संस्कृत महाविद्यालय, महाराजसयाजिरावविश्वविद्यालय, बडौदा, प्रथम संस्करण, 1961
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, रामविलास चौधरी, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, पुनर्मुद्रण 1996
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (चतुर्थ भाग), म. म. पं. गिरधरशर्मा चतुर्वेदी तथा म. म. पं. परमेश्वरानन्दशर्माभास्कर, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, पुनर्मुद्रण 1989
- Vasu, S.C., *Siddhantakaumudi* (2 Vols.), Text and English Translation, 2021, Parimal publication, Delhi.

 प्र. ना. म. 13/12/23 13-12-23 13.12.23 13/12/23

Semester - III
Paper - I
Course Code SANS - 560
Elective Course - Group- (D)
दर्शनवर्गः
Title of Course - न्यायदर्शनम्

क्रेडिट-4
60 अङ्काः

Course Contents:

न्यायसूत्रं (वात्स्यायनभाष्यसहितम्) प्रथमोऽध्यायः

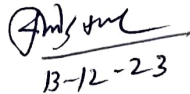
Unit I-प्रथमाह्निकं सूत्रसंख्या 1 तः 9 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit II-प्रथमाह्निकं सूत्रसंख्या 10 तः 30 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit III- प्रथमाह्निकं सूत्रसंख्या 31 तः 41 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit IV-द्वितीयाह्निकं सूत्रसंख्या 1 तः 9 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit V-द्वितीयाह्निकं सूत्रसंख्या 10 तः पादान्तपर्यन्तम्	12 अङ्काः

Recommended Readings:

- न्यायसूत्र वात्स्यायन भाष्य. (सं.) स्वामी द्वारिकादास शास्त्री, बौद्ध भारती, वाराणसी
- न्यायदर्शन (वात्स्यायन-भाष्य सहित), आचार्य दुण्ढिराज शास्त्री (व्याख्याकार), चौखम्भा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी
- *Gautama's Nyayasutras* (with Vatsyayana-Bhasya). Ganganath Jha (trans.). Oriental Book Agency, Poona, 1939.
- *Nyāya theory of knowledge: A critical study of some problems of logic and metaphysics*, S.C., Chatterjee, Calcutta, 2017.
- *Nyayasutras of Gotama*. S. C. Vidyabhushan. Munshiram Manoharlal, Delhi.
- *Nyaya Bhashya*, Swami Dwarikadas Sastri (ed.). Baudha Bharati, Varanasi, 1998.
- *Nyayadarsanam*, T Aryadevi, Kanippayyur Sanskaran Nampoothirippad Smaraka Grandhasala, Kanippayyur 2014.

प्र. नं. 139
13/12/23

13-12-23

Am
13.12.23

रिक्तपत्रा 13/12/23
13/12/23

- *Nyāya-sūtra with Bhāṣya of Vātsyāyana*, Poona, Oriental Book Agency.
Text and Translation: Nyāya-sūtra of Gautama (Original in Sanskrit)
Anumāna-khaṇḍa with translation by Ganganatha Jha, 1939.

Semester - III
Paper - II
Course Code SANS - 561
Elective Course - Group- (D)
दर्शनवर्गः
Title of Course - योगदर्शनम्

क्रेडिट-4
60 अङ्का

Course Contents:

योगसूत्रं (व्यासभाष्यसहितम्)

Unit I-समाधिपादस्य सूत्रसंख्या 1 तः 16 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit II-समाधिपादस्य सूत्रसंख्या 17 तः 29 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit III- समाधिपादस्य सूत्रसंख्या 30 तः 40 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit IV- समाधिपादस्य सूत्रसंख्या 41 तः 51 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit V- साधनपादस्य सूत्रसंख्या 1 तः 11 पर्यन्तम्	12 अङ्काः

Recommended Readings:

- पातञ्जलयोगदर्शनम् - पतञ्जलि, (व्याख्याकार) सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 1993
- पातञ्जलयोगदर्शनम् - पतञ्जलि, (व्याख्याकार) स्वामी हरिहरानन्द 'आरण्यक', मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 1974
- *Yogasūtram* Patanjali. J.R. Ballantyne (ed.). Delhi: Pious Book Corp., 1985
- *The Yoga aphorisms of Patañjali* (Chapter-IV), Swami Prabhavananda, and Christopher Isherwood, Madras: Sri Ramakrishna Math, 1953.
- *Pātañjala Yoga sutras*, G.L. Verma, Chowkambha Sanskrit Series, New Delhi, 2009
- Paul Deussen, *Philosophy of Upanishads*. Calcutta: Education Enterprise, 1972.

[Signature]

प्र. नं. 13/12/23

[Signature]
13-12-23

[Signature]
13.12.23

[Signature]
13/12/23

Semester - III
Paper – III
Course Code SANS - 562
Elective Course - Group- (D)
दर्शनवर्गः
Title of Course - शाङ्करदर्शनम्

क्रेडिट-4
60 अङ्का

Course Contents:

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्

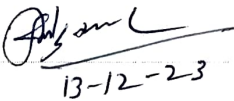
Unit I-अध्यासभाष्यम्, सूत्रसंख्या 1.1.1 तः सूत्रसंख्या 1.1.2 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit II-सूत्रसंख्या 1.1.3 तः 1.1.4 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit III- सूत्रसंख्या 1.1.5 तः 1.1.11 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit IV- पञ्चदशीप्रकरणसंख्या 1 तः 2 पर्यन्तम्	12 अङ्काः
Unit V- पञ्चदशीप्रकरणसंख्या 3 तः 5 पर्यन्तम्	12 अङ्काः

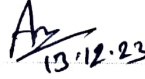
Recommended Readings:

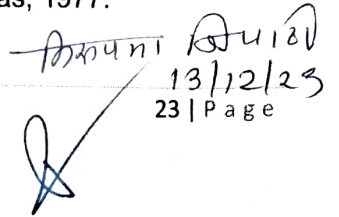
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्य, स्वामी हनुमान् जी षट्शास्त्री(व्याख्याकार) चौखम्बा विद्याभवन, . वाराणसी, 1964.
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्य, सत्यानन्दसरस्वती(व्याख्याकार), सत्यानन्दीदीपिकासहित, गोविन्दमठ, वाराणसी, 1978.
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्य, कामेश्वरमिश्र(व्याख्याकार) चौखम्बा संस्कृत सिरीज ऑफिस, वाराणसी, 1976.
- पञ्चदशी, देवस्वरूप मिश्र. वाराणसी: चौखम्बा अमरभारती प्रकाशन
- Deutsch, E. *Advaita Vedānta*. University of Hawaii Press, Hawai, 1969.
- Alston, A.J. *Śaṅkara on the Absolute*. Shanti Sadan, 1981.
- *Brahmasutram Chatussutri*, SANSkarabhasyopetam, Motilal Banarsidas Publishers Pvt. Ltd., Delhi.
- *Introduction to Śaṅkara's Theory of Knowledge*, Devaraja, N.K., Delhi: M.L.B.D, 1972.
- *Brahma Sūtra Bhāṣya of Śaṅkarācārya*, Swami Gambhirananda, (Trans.) Calcutta: Advaita Ashrama, 1993.
- *Brahmasutra*, Swami Sivananda, Delhi: Motilal Banarsidas, 1977.

प्र. नं. 13/12/23

13-12-23

13/12/23

13/12/23
23 | Page

- *ŚrīSāṃkara-BhāṣyasahitāBrahmasūtraCatuḥsūtrī*, H.D. Sharma, Oriental Series no. 70. Pune: Poona Oriental Book Agency, 1940.
- *Brahmasutram*, Pandit P. Gopalan Nair, Trissur: The Ethos, 1994.
- *Brahmasutrabhashyam*, G. Balakrishnan Nair, Trivandrum: Kerala Bhasha Institute.
- *The work of Sri Sanskaracharya*, Sri Vadivilas Press Srirangam.

Semester - III

Paper - IV

Core Course – SANS-511

**Title of the Course – अनुवादः, व्याकरणम्, मीमांसाशास्त्रञ्च
(समेषां छात्राणां कृते अनिवार्यम्)**

Course Contents:

Unit I- संस्कृतेन अनुवादः, संस्कृतभाषायां निबन्धश्च	12 अङ्काः
Unit II- पाणिनीयशिक्षा-हिन्दीव्याख्या आलोचनात्मकप्रश्नानाञ्च	12 अङ्काः
Unit III- लघुसिद्धान्तकौमुद्याः स्त्री-प्रत्ययप्रकरणम् साधनिका सूत्राणां व्याख्या च	12 अङ्काः
Unit IV- अर्थसङ्ग्रहः - भावनानिरूपणं विधिर्निरूपणञ्च	12 अङ्काः
Unit V- अर्थसङ्ग्रहः - मन्त्रनिषेधार्थवादनामधेयानां निरूपणम्	12 अङ्काः

Recommended Readings:

- व्याकरणशास्त्र का इतिहास, युधिष्ठिर मीमांसक, बहालगढ़, रामलाल कपूर ट्रस्ट, हरियाणा
- पूर्वमीमांसादर्शनम्, महादेव शास्त्री, गवर्नमेन्ट ब्राञ्च प्रेस, मैसूर
- मीमांसादर्शनम्, उमाशंकर शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- लघुसिद्धान्त कौमुदी, श्री महेश सिंह कुशवाहा, चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान, दिल्ली
- लघुसिद्धान्त कौमुदी. श्री धरानन्द शास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली.
- पाणिनीय शिक्षा ('अर्चना' व्याख्यासंवलित) रमाशंकर मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- धर्मशास्त्र का इतिहास, काणे, पी.वी., उत्तर-प्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ
- अर्थसंग्रह, दया शंकर शास्त्री, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
- अर्थसंग्रह, कामेश्वरनाथ मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

प्र. ला. 13/12/23

13-12-23

13.12.23

मि. कृष्णा मि. पा. 13/12/23 24 | Page

- अर्थसंग्रह. डॉ. सत्यप्रकाश शर्मा. साहित्य भण्डार, मेरठ
- *The Purva-Mimansa Sutra* (Original Text, English Translation & Commentary). Pandit Ganganatha Jha. Parimal Publication Pvt. Ltd., 2018.

Semester - III

Paper - V

Core Course – SANS-512

**Title of the Course - वैदिकधर्मः, भारतीयदर्शनम्, संस्कृतिः अभिलेखश्च
(समेषां छात्राणां कृते अनिवार्यम्)**

Course Contents:

क्रेडिट-4

60 अङ्काः

Unit I- वैदिकधर्मस्य स्वरूपं महत्त्वमथ च तस्य विविध-आयामाः	12 अङ्काः
Unit II- भारतीयदर्शनस्य वैशिष्ट्यं तथा उपनिषत्सु दार्शनिकप्रवृत्तयः	12 अङ्काः
Unit III- बौद्ध जैन-चार्वाक-दर्शनानां सामान्यपरिचयः प्रमुखसम्प्रदायाः तेषां सिद्धान्ताश्च	12 अङ्काः
Unit IV- प्राचीनभारतीयसंस्कृतिः - शिक्षा-कला-राज्यादीनां स्वरूपम्, स्त्रीणां दशा, धार्मिक-आन्दोलनञ्च	12 अङ्काः
Unit V- अधोलिखितेषु अभिलेखेषु आधारिताः प्रश्नाः	12 अङ्काः
(i) समुद्रगुप्तस्य प्रयागप्रशस्तिस्तम्भलेखः (ii) नृपचन्द्रस्य मेहरौलीस्तम्भलेखः (iii) कुमारगुप्तस्य मन्दसौर-अभिलेखः (iv) स्कन्दगुप्तस्य जूनागढ़-अभिलेखः (v) पुलकेशिनद्वितीयस्य ऐहोलप्रशस्तिः	

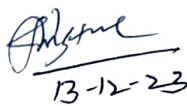
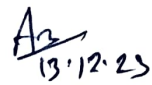
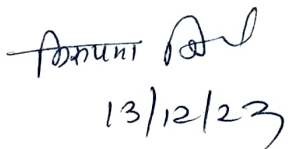
Recommended Readings:

- वैदिक साहित्य और संस्कृति, बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर प्रकाशन, वाराणसी
- आपस्तम्बीय कर्म-मीमांसा, प्रयाग नारायण मिश्र, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली, २०१६
- आपस्तम्बीय श्रौतयागमीमांसा, प्रयाग नारायण मिश्र, उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ, २००६
- कर्मकौमुदी, बृजेश कुमार शुक्ल, नाग प्रकाशक, नई दिल्ली, २००१
- सर्वदर्शनसंग्रह, माधवाचार्य, उमाशंकर शर्मा, चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी, 2020.
- प्राचीन भारत के प्रमुख अभिलेख (Part-1), परमेश्वरीलाल गुप्ता, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी, 2014.
- प्राचीन भारत के प्रमुख अभिलेख (Part-2), परमेश्वरीलाल गुप्ता, वाराणसी: विश्वविद्यालय प्रकाशन, 2022. (8वाँ संस्करण)
- पुरालिपि एवं अभिलेख, एस. एन राय, शारदा पुस्तक भवन, प्रयागराज
- भारतीय दर्शन: आलोचना और अनुशीलन, चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसीदास, नई दिल्ली

प्र.चा. 13/12/23 13-12-23 13/12/23 13/12/23 25 | Page

- भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी, 2001.
- चार्वाक दर्शन, आचार्य आनन्द झा, उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान,
- नवचार्वाककारिकावली (अभिनवबार्हस्पत्यदर्शनम्), सच्चिदानन्द मिश्र
- भारतीय कला, वासुदेव शरण अग्रवाल, पृथ्वी प्रकाशन, वाराणसी
- प्राचीन भारतीय संस्कृति, वी. एन. सुनिया, लक्ष्मीनारायण अग्रवाल प्रकाशन, आगरा
- भारतस्य सांस्कृतिकनिधि, रामजी उपाध्याय, चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान, दिल्ली
- सर्वपल्ली राधाकृष्णन, भारतीय संस्कृति: कुछ विचार. दिल्ली: राजपाल प्रकाशन.
- प्राचीन भारत की संस्कृति और सभ्यता, डी.डी. कौशाम्बी, दिल्ली: राजकमल प्रकाशन.
- *Outline of Indian Philosophy*, M. Hiriyanna, London, 1956.
- *Relevance of Indian Philosophy in modern context.*, Shashi Prabha Kumar, Nag Publisher, 1993.
- *Indian Philosophy*, S. Radhakrishnan, Oxford University Press, 1990.

13-12-23